

Opfølgning på Folk og Forskere i Ry til Socialudvalget, Skanderborg Kommune

1

Initiativgruppen glæder sig over Socialudvalgets interesse for Folk og Forskere i Ry. Vi vil gerne takke for opfordringen til at fremsende yderligere materiale og beskrivelse, som vi har modtaget fra Niels Jørn Danielsen, Fagsekretariatet Ældre og Handicap d. 11. april.

Vi vil her svare på de konkrete spørgsmål, Niels Jørn Danielsen rejser, og også give uddybende beskrivelser af andre forhold omkring Folk og Forskere i Ry.

Vi bruger følgende overskrifter:

2. Om de mulige omkostninger
3. Om muligheder
4. Om organisering
5. Om strategier
6. Om stifterne
7. Om ejendommen Inger og Wagns Gård

2

Om de mulige omkostninger:

Spørgsmål 1 fra Fagsekretariatet - Ligger der for Skanderborg Kommune en økonomisk udgift i forbindelse med erhvervelse af Inger og Wagns gård, og hvor stor er denne eventuelle udgift?

Svar: Nej, vi har ikke på noget tidspunkt haft i tankerne, at de fremtidige brugere (offentlige, private og fra civilsamfundet) af Inger og Wagns Gård skulle bidrage økonomisk til erhvervelse af gården. Det er vores opfattelse, at et delt ejerskab mellem brugerne af gården vil besværliggøre det fremtidige arbejde på gården og ikke mindst samarbejdet mellem vidt forskellige parter. Derimod er det vores klare forventning, at erhvervelsen af gården vil ske på basis af fondsbevillinger/-investeringer. Skulle en privat investor melde sig på banen, vil vi tage en positiv kontakt, men vi foretrækker investering fra en fond med et filantropisk og/eller samfundsansvarligt fundament.

Spørgsmål 2 fra Fagsekretariatet – Hvordan ser I, at Skanderborg Kommune som medstifter er forpligtet i forhold til eventuelle økonomiske udfordringer for den selvejende institution?

Svar: Vi har foreslået Folk og Forskere i Ry som en selvejende institution, fordi en selvejende institution netop ”ejer sig selv”, og stifterne kan ikke stilles personligt til ansvar. Derfor ser vi heller ikke en økonomisk forpligtelse for Skanderborg Kommune som medstifter i tilfælde af, at den selvejende institution skulle løbe ind i økonomiske problemer.

De følgende rammer for en selvejende institution betragter vi som afgørende for et sundt og bæredygtigt virke i Folk og Forskere i Ry:

- institutionens formue (negativ eller positiv) er uigenkaldeligt adskilt fra stifternes eller indskydernes formue
- der er offentlig indsigt med institutionens aktiviteter og med, at vedtægterne overholdes
- den selvejende institution er skabt for at løse en samfundsmæssig opgave, der er defineret i vedtægterne
- eventuelt overskud geninvesteres i den selvejende institution
- der er på forhånd taget stilling til, hvad der skal ske med den selvejende institutions aktiver og opgaver i tilfælde af at man af den ene eller den anden årsag beslutter sig for at nedlægge institutionen.

Vi vil til enhver tid vælge en organiseringsform, der opfylder disse krav til rammer. Hvis vores valgte organiseringsform ikke kan leve op til kravene, må vi justere eller vælge en anden.

Vi vil gerne have mulighed for at samle en bred kreds af stiftere. Det ville udelukke vigtige deltagere fra civilsamfundet, hvis vi stillede krav om økonomiske bidrag til erhvervelse af Inger og Wagns gård og om økonomisk sikkerhedsstillelse.

Spørgsmål 3 fra Fagsekretariatet – Hvis Skanderborg Kommune ikke benytter arealer og faciliteter på Inger og Wagns gård – vil der i den situation stadig være en forventning om et bidrag til den økonomiske drift af Inger og Wagns gård?

Svar: Nej. Vores forventning og forhåbning er, at Skanderborg Kommune ønsker at være en del af det forsknings- og udviklingsfællesskab, der vil blive etableret på Inger og Wagns gård.

Med en sådan tilstedeværelse vil der være en naturlig forventning om et forholdsmæssigt bidrag til den daglige drift – hvad enten kommunen ønsker at deltage på egen finansiering eller på projektf finansiering (alene eller sammen med andre). Men vi forestiller os på ingen måde Skanderborg Kommune som bidragyder til den daglige drift uden aktiv tilstedeværelse eller udnyttelse af netværk/faciliteter.

3

Om muligheder:

Svarene skal læses ud fra det grundlag, vi henvender os på. Vi er ikke skråsikre i vores planer og forventninger. Det betyder, at vi til enhver tid er åbne for forslag fra Skanderborg Kommune, der kan fremme og øge udbyttet af aktiviteterne i Folk og Forskere i Ry med udgangspunkt i Inger og Wagns gård.

Vi henvender os til Skanderborg Kommune med et åbent ønske om samarbejde – med samme åbenhed som vi henvender os til andre interessenter. Det er ikke vores ønske, at kommunen skal være sikkerhedsnet, økonomisk eller på anden måde, for stifterne eller brugerne af Inger og Wagns gård. Vi ser kommunen som en vigtig samarbejdspartner i gruppen af stiftere og brugere.

Flere spørgsmål fra Fagsekretariatet drejer sig naturligt nok om en vurdering af de risici, Skanderborg Kommune måtte udsætte sig for ved at indgå i samarbejde om Folk og Forskere i Ry på Inger & Wagns gård. Udover mulige risici er der naturligvis også positive muligheder. Hvis Skanderborg Kommune skulle ønske at lægge en særlig sundhedsindsats, et større udviklingsarbejde eller lignende på Inger & Wagns gård, vil der være plads og mulighed for det. Initiativgruppen ønsker blot ikke at lade en enkelt partner være dominerende. Mangfoldigheden er en høj prioritet.

4

Om organisering:

Vi ser ikke Folk og Forskere i Ry som et stort projektapparat med tunge stabsomkostninger og sekretariater, der finansieres af bevillinger fra fonde og offentlige instanser.

Det er i vores opfattelse noget så simpelt som et mødested mellem vidt forskellige parter, hvad enten de er enkeltpersoner, private virksomheder, offentlige virksomheder, foreninger og grupperinger i civilsamfundet, forskningscentre og mange andre.

Der er hos disse parter og partnere vidt forskellige traditioner for organisering og finansiering af arbejdet. Nogle tager projektbevillinger med sig ind i samarbejdet, andre deltager på eget udviklingsbudget, osv. Vi forventer, at alle deltagende parter selv varetager egen organisering og egne administrationsopgaver. Folk og Forskere i Ry vil blive sat i verden med den mindst mulige selvstændige bemanning.

Vi forestiller os med andre ord, at det er mødet og fællesskabet, der er det vigtige. Bidragene til fællesskabet må i sagens natur være det, man beskæftiger sig med i forvejen. Man kommer, som man er, med det man har.

Det er udgangspunktet! Hvad stifterne i fællesskab og bestyrelse i Folk og Forskere i Ry finder ud af hen ad vejen og på længere sigt som det bedste og billigste med størst udbytte for alle, kan ikke siges på forhånd.

Vi har en forestilling om, at Folk og Forskere i Ry i sin organisering vil have egenskaber tilfælles med et jordbærbed. Jordbærplanter er enkeltstående individer, men tæt forbundne gennem jordstængler. Kraft og modstandskraft hentes fra hele netværket, og de enkelte planter overskrider jævnligt bedets grænser på vej mod nye muligheder.

5

Om strategier:

Eksempler på strategiske stikord, der vil blive hjørnesten i arbejdet i Folk og Forskere i Ry:

Det naturlige mødested

Folk og Forskere i Ry skal være et naturlige mødested – fysisk og på andre måder – for personer og grupper, der er interesseret i fællesskab om sundhed. Mødestedet skal facilitere de møder, der normalt ikke finder sted mellem forskere, folk i almindelighed, udviklere og behandlere. Mødestedet skal kunne bruge disse møder til udvikling af vores forståelse af, hvad der skaber og vedligeholder sundhed, og hvordan vi bruger den ny viden i praksis og helt konkret i arbejdet med sundhed.

Tilgængelighed

Der skal være adgang for alle til Folk og Forskere i Ry og til rammerne på og omkring Inger & Wagns Gård. Det skal opleves sådan, at Folk og Forskere i Ry er for alle i Ry – og også føles nærværende og relevant for alle i kommunen. Tilgængelighed til Folk og Forskere i Ry er ikke kun et spørgsmål om at Inger & Wagns Gård med omgivelser har åben adgang. Det er også vigtigt, at de der arbejder i Folk og forskere i Ry's rammer, gør sig tilgængelige i skriftlig og andre relevante former for kommunikation med omverdenen.

Åben forskning

Folk og Forskere i Ry på Inger & Wagns Gård skal være kendt som stedet, hvor forskere med fokus på sundhed mødes med almindelige folk – og udveksler viden, erfaring og forestillinger om hinanden. Udsyn giver indsigt. Kendskab til hinanden giver respekt og vovemod. Vi kommer til at lykkes, når forskerne stimler sammen for at blive af- og bekræftet af dem, der står med egen sundhed i hænderne. Og vi kommer til at lykkes, når almindelige mennesker får kendskab til forskernes arbejdsmetoder og oplever at få indflydelse og viden. Vi vil lægge vægt på aktionsforskning, fordi dens tilgang omfatter både at skaffe indsigt og viden og at bruge den med det samme til forbedring.

Økosystem

Folk og Forskere i Ry skal være et af flere omdrejningspunkter for udvikling af sundhed, lokalt, regionalt og internationalt. Allerede fra starten er der interesse fra udlandet hos offentlige myndigheder og forskere for idégrundlaget. Der er masser af inspiration og assistance at hente udefra, og Folk og Forskere i Ry skal aktivt opsøge mulighederne.

Mangfoldig sundhed

Vi står ikke med entydige sandheder, når det drejer sig om sundhed. Vores opfattelse af sundhed ændrer sig og udvikler sig. Folk og Forskere i Ry skal indgå i, dyrke og forske i mangfoldige opfattelser af sundhed. Den mangfoldige sundhed er det enkelte menneskes sundhed. Vi er alle forskellige, og vi handler mere og mere forskelligt, når vi tager fat om vores egen sundhed. Sundhed er et menneskesyn og ikke noget, der opstår gennem kampagner. I rehabilitering er opgaven ikke at undgå funktionshæmninger, men at leve med dem i et meningsfyldt liv.

Bæredygtig sundhed

Folk og Forskere i Ry skal arbejde for bæredygtig sundhed. Det betyder, at FNs verdensmål er en del af det naturlige grundlag for arbejdet. Men det betyder også helt konkret, at vi skal arbejde med, hvordan vi hver for sig og i fællesskab bærer vores sundhed. Gennem flere generationer har vores forældre og bedsteforældre troet på, at sundhedsvæsenet sørgede for sundhed. Vi har brug for meget mere viden om, hvordan sundhedsvæsenet bidrager til vores sundhed, mens vi selv er aktivt involveret i den. Bæredygtig sundhed tager udgangspunkt i det hele menneske.

6

Om stifterne:

Vi kender endnu ikke den endelige gruppe af stiftere af Folk og Forskere i Ry. Det er vores hensigt at være åben for ny deltagere i gruppen af stiftere – også efter at den selvejende institution er stiftet. Gruppen af stiftere betragter vi som en samling af nøglepersoner, der:

- selv repræsenterer virksomheder og organisationer, der er aktive i arbejdet
- repræsenterer interessenter for hvem arbejdet i Folk og Forskere i Ry har afgørende vigtighed – uden at de selv er aktivt medvirkende på stedet
- ønsker at være en del af netværket omkring Folk og Forskere i Ry på ambassadørbasis.

Gruppen af stiftere bag Folk og Forskere i Ry vil være mangfoldig på flere måder. Vi ved, at Aarhus Universitets forskere i rehabilitering, folkesundhed og socialmedicin vil stå bag og aktivt medvirke til etablering og drift. Det samme gælder Region Midt's afdeling for sundhedsinnovation og regional udvikling. MarselisborgCentret i Aarhus ønsker også at deltage i gruppen af stiftere. MarselisborgCentret er i gang med et større projekt om uderehabilitering i den gamle park, der under projektet gøres tilgængelig på nye måder under medfinansering fra A.P. Møller Fonden og Realdania.

Desuden arbejder vi på at involvere lokale kræfter som Ry Højskole, Sclerosehospitalet og Ry Hallerne såvel som det lokale foreningsliv i bred forstand. Flere lokale virksomheder har ytret interesse i at medvirke som stiftere.

Internationale forskningsenheder og offentlige udviklingsenheder er interesseret i at medvirke – indtil videre primært fra Storbritannien og Norge – og venter på vejledning i, hvordan de bedst inddrages.

7

Om ejendommen Inger og Wagns Gård:

I forbindelse med Socialudvalgets behandling på mødet den 4. april er der fra forvaltningens side rejst et par opmærksomhedspunkter, bl.a.:

”Der lægges endvidere op til, at Skanderborg Kommune yder bidrag til den økonomiske drift af ”Inger & Wagns Gård” gennem husleje svarende til kommunens udnyttelse af areal og faciliteter. Skanderborg Kommune har allerede lokaler i Ry området, som i forskelligt omfang kan anvendes i forbindelse med civilsamfunds- og foreningsaktiviteter Disse lokaler kan også rumme kommunale samarbejder med civilsamfund- og foreningsaktiviteter samt kommunens egne aktiviteter med deraf følgende behov for arealer og faciliteter. Eksempler på dette er Ry Bibliotek, Aktivitetshuset på Skanderborgvej og lokaler på skolerne. Hertil kommer lokaler i Fællesskabets Hus, når dette står færdigt.”

Vi formoder, at grunden til dette opmærksomhedspunkt er, at der foreligger et udkast til vedtægter for Den selvejende institution Inger og Wagns Gård, som tidligere har været vendt i forvaltningen. Udkastet lagde op til, at Inger og Wagns Gård blev overdraget til kommunen, hvis forskningen ophørte. Forvaltningens svar fra ældrechef Lis Kaastrup lød den 20. november 2018 således:

”Jeg har drøftet sagen af flere omgange med Direktionen. Som der også har været givet udtryk for, overfor Kildebjerg Rys bestyrelse, så har Skanderborg Kommune ikke brug for flere bygningsmæssige faciliteter i Ry området. I forhold til Forskningsdelen, ja så er det stadigvæk interessant at kunne få actions forskning tæt på borgerne. Dog vurderer Skanderborg Kommune ikke at det vil være afhængigt af at kunne erhverve Wagns Gård. Der ville kunne peges på andre bygninger i Ry området som kunne danne rammen om dette. Skanderborg Kommune vil derfor ikke skrive under i forhold til vedtægterne for Wagns Gård.”

Når kommunen var nævnt på denne måde i det første udkast til vedtægter, skyldes det alene, at det kunne være lettere at sikre fondsfinansiering, hvis bygninger på et senere tidspunkt evt. skulle overgå til anden anvendelse. I givet fald var det kommunen som repræsentant for fællesskabet, der ville stå som sikring for, at bygningerne fortsat kunne anvendes til almennyttige formål.

Vi har selvfølgelig stor forståelse for, at Skanderborg Kommune ikke ønsker at stå som potentiel ejer af Inger og Wagns Gård, hvis forskningsaktiviteterne på et tidspunkt afsluttes. Det er helt op til kommunen.

Netop Inger og Wagns Gård vil være oplagt til forskningsformålet, da den ligger nær Sundhedshuset og de nye Livsstilboliger på Kildebjerg Ry og kan sikre en kobling mellem civilsamfundet i "den gamle del af Ry" og den nye bydel Kildebjerg Ry. Samtidig er Inger og Wagns Gård vigtig at bevare for kunne formidle udviklingen i bygningshistorien, da Inger og Wagns Gård er en repræsentant for de udflyttede gårde fra Siim By efter udskiftningen, og netop denne gårds oprindelige jordtilliggende udgør de centrale dele af Kildebjerg Ry.

Derfor er en erhvervelse af Inger og Wagns Gård meget mere end et kontor til forskningsindsats - gården er også en dokumentation af bygningsudviklingen i Siim, Ry Stationsby og Kildebjerg Ry og vil som

- fælleshus,
- muligt hjemsted for en forlagsvirksomhed,
- mødested for fagfolk og hvermand,
- inspirationsforum for virksomheder på sundhedsområdet
- og meget mere

kunne indgå på en levende måde i den fremtidige formidling af områdets natur- og kulturhistorie.

Vi vil derfor foreslå, at kommunen inddrages i den endelige udformning af vedtægterne, som f.eks. kunne stille efter en anden ejerkreds end kommunen, hvis forskningen ophørte. F.eks. kunne vedtægterne sikre, at:

Alle institutionens aktiver overdrages ved eventuel opløsning til civilsamfundet i Ry, som får fuld råderet over aktiverne, der f.eks. kan anvendes til aktiviteter og inventar i et fælleshus for grundejerne/lejerne på Kildebjerg Ry eller lignende formål.